

Sygn. akt I ACa 600/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Boniecki (spr.)

Sędziowie: SSA Jerzy Bess

SSA Regina Kurek

Protokolant: Michał Góral

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 maja 2023 r. w Krakowie

sprawy z powództwa B. M. i L. M.

przeciwko (...) Bank S.A. we W.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 19 grudnia 2019 r., sygn. akt I C 1213/17

1. oddala apelację;

2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 600/21

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 16 maja 2023 r.

Wyrokiem z 19 grudnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Krakowie pozbawił w całości wykonalności tytuł wykonawczy stanowiący bankowy tytuł egzekucyjny nr(...) wystawiony przez (...) Bank S.A. we W. w dniu 13 stycznia 2015 r., któremu Sąd Rejonowy (...) w K.nadał klauzulę wykonalności postanowieniem z 13 lutego 2015 r, sygn. akt (...) przeciwko pozwanym L. M. i B. M. oraz orzekł o kosztach postępowania.

Sąd pierwszej instancji poczynił ustalenia faktyczne zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (k. 826-830), które to ustalenia Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym, po dokonaniu analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione w całości w świetle art. 840 §1 pkt 1 k.p.c., wskazując, że:

- umowa kredytowa zawarta między stronami spełniała kryteria opisane w art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego;
- kwestia zgodności umowy kredytowej z art. 358¹ § 2 k.c. była bezprzedmiotowa, bowiem kredyt został udzielony i był spłacany w polskich złotych i podlegał spłacie przez powodów również w polskich złotych;
- powodowie nie mieli możliwości indywidualnego uzgodnienia z Bankiem postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych, tj. § 2 pkt 1, § 3 pkt 2 w zakresie przyjęcia w umowie kredytowej franka szwajcarskiego do rozliczenia środków pieniężnych przekazanych do dyspozycji w złotych oraz § 5 pkt 3, 4 i 5 w zakresie spłaty rat kapitałowo-odsetkowych w CHF; postanowienia te zostały przełożone z wzorca umownego wykorzystywanego przez stronę pozwaną masowo w tego typu umowach z konsumentami i zostały przedłożone konsumentom do podpisu w placówce Banku bez wcześniejszego udostępnienia projektu, choćby w celu dodatkowego skonsultowania z niezależnym doradcą; same negocjacje poprzedzające zawarcie umowy dotyczyły kwestii marginalnej, tj. ustalenia dogodnego dla powodów dnia spłaty miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej;
- spełniona została przesłanka ukształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszających jego interesy: Bank oprócz należnego oprocentowania miał możliwość uzyskiwania dodatkowych korzyści związanych z przewalutowaniem; sam fakt przedłożenia konsumentowi treści oświadczenia traktującego w sposób ogólny o istnieniu ryzyka kursowego i potwierdzenia jego świadomości o istniejącym ryzyku, nie może samo przez się zwalniać banku z wszelkiej odpowiedzialności co do zmiany okoliczności związanych ze spłatą rat kredytowych; kredyt waloryzowany był powodom reklamowany przez pracowników Banku jako stabilny ze względu na względnie stały kurs franka szwajcarskiego - w tym stanie rzeczy ogólne poinformowanie o możliwości zmian kursowych nie stanowiło rzetelnej informacji o możliwych konsekwencjach w zakresie spłaty rat kredytowych; nie zostały również spełnione wytyczne określone w Rekomendacji S z 2006 r. dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie, wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego;
- całe ryzyko kursowe związane z przyjętym sposobem rozliczenia kredytu zostało przerzucone na podmiot o nieporównywalnie słabszej pozycji na rynku i nieporównywalnie gorzej poinformowany;
- zawarte w umowie z 27 maja 2008 r. klauzule indeksacyjne, które powodowały każdorazową konieczność prowadzenia rozliczeń między stronami w oparciu o kurs franka szwajcarskiego, tj. postanowienia zawarte w § 2 pkt 1, § 3 pkt 2, oraz w § 5 pkt 3, 4 i 5 kredytowej uznać należało za abuzywne od chwili związania umową; w konsekwencji kredyt udzielony powodom od początku miał wyłącznie złotówkowy charakter i nie podlegał rozliczeniu w oparciu o CHF, a zapisy dotyczące indeksacji nie wiązały powodów;
- w okolicznościach badanej sprawy, w kontekście art. 385¹ § 2 k.c., nie było powodu, dla którego konieczne w przedmiotowej sprawie było orzeczenie o nieważności całej umowy łączącej strony;
- postanowienia uznane za abuzywne nie dotyczyły postanowień, które należy traktować jako główne świadczenia stron, a umowa kredytowa zachowała swój charakter nawet z pominięciem wykluczonych zapisów;
- strony pozostały zatem związane przyjętymi w kontrakcie terminami spłaty rat kredytowo-odsetkowych oraz sposobem ustalenia oprocentowania w oparciu o sumę marży ujętej w umowie oraz wskaźnik LIBOR 6M;
- wobec stwierdzenia, że obecne w umowie kredytowej łączącej strony klauzule indeksacyjne nie obowiązywały od chwili jej zawarcia, należało dokonać przeliczenia zobowiązania powodów wobec strony pozwanej z przy założeniu, że kwota udzielonego kredytu wynika z umowy i jest określoną w złotych, rozdzielona za 240 rat, jak to wynika z umowy, oprocentowania w sposób ustalony przez strony w umowie; po dokonaniu takiego przeliczenia ustalono, w oparciu o

opinię biegłej, że brak było po stronie powodów wymagalnego zadłużenia na dzień wypowiedzenia kredytu, a zatem strona pozwana nieprawidłowo dokonała wypowiedzenie łączącej strony umowy i bezpodstawnie wystawiła Bankowy Tytuł Egzekucyjny.

Wyrok powyższy zaskarżył w całości apelacją pozwany, wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa, ewentualnie uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Ponadto skarżący z powołaniem się na art. 380 k.p.c. wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka J. B. i z opinii biegłego, na okoliczności wskazane w odpowiedzi na pozew.

Apelujący zarzucił naruszenie: 1) art. 227 k.p.c. - poprzez oddalenie wniosku dowodowego dot. przeprowadzenia dowodu z przesłuchania świadka J. B. (pracownicy Banku bezpośrednio obsługującej powodów na etapie przedkontraktowym), albowiem ustalenie okoliczności dotyczących sposobu udzielania kredytów nominowanych do CHF przez Bank, procedury związanej z przekazywanymi informacjami odnośnie do zawarcia umowy kredytu nominowanego do CHF, w tym ryzyku kursowym, wypłaty środków, płatności rat i sposobu ich obliczania, badania zdolności kredytowej powodów pod kątem otrzymania kredytu w PLN, weryfikacji wniosku, przedstawienia symulacji kosztów, umożliwienia powodom zapoznania się z umową w dowolnym czasie, produktów bankowych, które miał w ofercie pozwany Bank w czasie zawarcia umowy z powodami, ustalania tabel kursowych przez Bank, zasad udostępniania tabel kursowych w Banku oraz możliwości ich udostępnienia powodami pozwoli określić, czy powodowie byli szczegółowo informowani o przeliczeniu kapitału kredytu po kursie kupna CHF ustalonym przez Bank, w tym o okoliczności, że kurs ten będzie znany powodom dopiero po uruchomieniu kredytu i będzie odzwierciedlał aktualny kurs obowiązujący w dniu uruchomienia kredytu, a także czy powodowie mieli możliwość uzyskania szczegółowych informacji dot. sposobu ustalania kursów kupna oraz sprzedaży CHF przez Bank - jeśli tylko wykazałaby takie zainteresowanie - co zaś pozwoliłoby ustalić, czy w stanie faktycznym sprawy doszło do naruszenia interesu powodów w stopniu rażącym; 2) art. 227 k.p.c. oraz art. 217 w zw. z art. 278 k.p.c. - poprzez oddalenie wniosku dowodowego dot. przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości zgłoszonego w pkt. III lit. a-c petitum odpowiedzi na pozew, albowiem ustalenie okoliczności dot. sposobu ustalania kursów kupna przez Bank, porównanie go do sposobu ustalania kursów przez inne podmioty, w tym w szczególności Narodowy Bank Polski (dalej jako NBP), porównanie kursów kupna CHF w Banku i kursów kupna CHF ustalanego przez NBP, kursu średniego CHF NBP i kursów w innych bankach w Polsce, a także ustalenie czy Bank stosował się do przyjętych regulacji dot. sposobu ustalania kursów CHF mają istotne znaczenie dla sprawy, ponieważ pozwoliłyby ustalić, czy w świetle umowy łączącej strony ustalanie kursów CHF przez Bank odbiegało od sposobu ustalania kursów przez NBP oraz inne banki w Polsce, a także wysokości tych kursów, a więc czy w stanie faktycznym sprawy doszło do naruszenia interesu powodów w stopniu rażącym; 3) art. 227 k.p.c. oraz art. 217 w zw. z art. 278 k.p.c. - poprzez oddalenie wniosku dowodowego dot. przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości zgłoszonego w pkt. III lit. d petitum odpowiedzi na pozew, albowiem ustalenie okoliczności dot. możliwości zastosowania w umowie kredytu powodów jednego rodzaju kursu zarówno do uruchomienia kredytu jak i przeliczenia spłat rat kredytu ma istotne znaczenie dla sprawy, ponieważ pozwoliłoby ustalić, czy istotnie - jak bezpodstawnie uznał Sąd I instancji - klauzula różnicy kursowej jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy powodów, czy też jest uzasadniona w świetle istoty umowy, w tym jej ekonomiczno-gospodarczego charakteru; 4) art. 227 k.p.c. oraz art. 217 w zw. z art. 286 k.p.c. - poprzez pominięcie wniosku dowodowego pozwanego dot. przeprowadzenia dowodu z uzupełniającej opinii biegłego z zakresu finansów i bankowości zgłoszonego w piśmie procesowym pozwanego z dnia 27 marca 2019 r., albowiem ustalenie okoliczności dot. wysokości zobowiązania powodów w przypadku zastosowania do mechanizmu indeksacji kursów walut ustalanych przez NBP w sposób obiektywny i niezależny od pozwanego Banku ma istotne znaczenie dla sprawy, ponieważ pozwoliłoby ustalić, czy istotnie - jak bezpodstawnie uznał Sąd I instancji - klauzula indeksacji jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy powodów oraz czy Bank zasadnie dokonał wypowiedzenia umowy kredytowej powodów; 5) art. 233 § 1 k.p.c. - przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, poprzez: a) uznanie zeznań powódki B. M. za w pełni wiarygodne i co za tym idzie, uznanie, że nie została ona poinformowana na etapie przedkontraktowym, że przedmiotowy kredyt indeksowany będzie do waluty CHF, a także że nie była ona informowana o ryzyku walutowym związanym z zaciągnięciem zobowiązania indeksowanego do waluty obcej, mimo że przeciwne okoliczności wynikają z przedłożonych przez

stronę pozwaną dokumentów, takich jak Procedura Obsługi Kredytów i Pożyczek Hipotecznych przez (...) Bank S.A., Procedura udzielania informacji o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej, oświadczenia powodów dot. kredytów nominowanych do waluty obcej oprocentowanych zmienną stopą procentową z dnia 22.09.2008 r., a także bezpośrednio z przedmiotowej umowy kredytowej, wobec czego w stanie faktycznym sprawy miało dojść do naruszenia interesu powodów w stopniu rażącym; b) ocenę dowodu

z oświadczenia powodów dot. kredytów nominowanych do waluty obcej oprocentowanych zmienną stopą procentową z dnia 22.09.2008r. jako niemające znaczenia dla kwestii wiarygodności zeznań powódki i jako „nienoszącego za sobą żadnej konkretnej treści poza suchym stwierdzeniem, że klient zapoznał się z ryzykiem walutowym”, podczas gdy powódka podpisem złożonym pod przedmiotowym jednoznacznie potwierdziła, że oferta kredytu złotowego została jej złożona i że została zaznajomiona z ryzykiem walutowym związanym

z zaciągnięciem zobowiązania indeksowanego do waluty obcej, co stoi w bezpośredniej sprzeczności z zeznaniami złożonymi przez powódkę w niniejszym postępowaniu; c) całkowite pominięcie w sprawie okoliczności wynikających z dokumentu w postaci Uchwał Zarządu (...) Bank S.A. obowiązujących w Banku od roku 2008r., a więc w chwili zawierania umowy kredytu przez powodów, a dot. sposobu ustalania kursów kupna CHF przez Bank, co skutkowało uznaniem przez Sąd I instancji, że Bank mógł w sposób całkowicie dowolny ustalać kurs kupna CHF, a przez to doszło do naruszenia interesu powodów w stopniu rażącym - co skutkowało błędnymi ustaleniami faktycznymi sprzecznymi z rzeczywistym stanem rzeczy lub też brakiem ustalenia okoliczności istotnych dla sprawy: rzekomy brak przedstawienia powodom przed zawarciem umowy regulaminu do umowy kredytowej, niepoinformowanie powodów o ryzyku zmiany kursu waluty oraz brak zaproponowania powodom na etapie przed kontraktowym kredytu w pełni złotowego i zapewnienia składane powodom przez przedstawiciela Banku o stabilności kursu franka szwajcarskiego w stosunku do złotówki, co miało przełożyć się na rzekomy brak poinformowania przez powodów w sposób rzetelny, jasny i zrozumiały w jaki sposób wahania kursów walut mogą wpłynąć na kształtowanie się ich zobowiązania; brak ustalenia przez Sąd I instancji czy zastosowanie w umowie kredytu powodów kursu z tabeli Banku skutkowało naruszeniem ich interesu nie tylko w znaczeniu ekonomicznym, ale również w znaczeniu poczucia bezpieczeństwa powodów; brak ustalenia przez Sąd I instancji, że pozwany w czasie zawierania umowy z powodami wewnętrznie uregulował sposób ustalania kursów z tabeli własnej, a powodowie - gdyby wykazali taką inicjatywę - mogliby uzyskać tę informację; 6) art. 65 § 1 k.c. oraz art. 385⁽¹⁾ § 1 zdanie pierwsze k.c. - poprzez ich niezastosowanie polegające na pominięciu w wykładni postanowień umowy kredytu, a to § 2 ust. 1 oraz § 3 ust. 2, zwyczajów mając na uwadze okoliczności towarzyszące zawarciu umowy dot. braku praktyki zamieszczania przez banki w sposób powszechnie dostępny i szczegółowy informacji o sposobie ustalania przez nie kursów walut, co w szczególności wynikało ze statusu banków jako uczestników rynku finansowego oraz podleganiu przez banki stałemu i szczegółowemu nadzorowi ze stronów organów państwowych w pełnym zakresie prowadzonej przez nie działalności bankowej (również w zakresie ustalania kursów walut), co skutkowało uznaniem, że umowa kredytu przyznawała Bankowi pełną dowolność w zakresie ustalania kursów kupna CHF; 7) art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. w zw. z art. 385⁽²⁾ k.c. - poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że bez znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umowy kredytu dot. indeksacji pozostaje sposób wykonywania umowy przez Bank i sposób ustalania kursów przez Bank, podczas gdy ewentualne badanie abuzywności postanowienia umownego dot. waloryzacji kredytu wymaga ustalenia okoliczności, o których przedsiębiorca wiedział lub które mógł przewidzieć w chwili zawarcia umowy i które mogły wpływać na jej późniejsze wykonanie, zaś udowodnienie tych okoliczności może nastąpić w toku postępowania wyłącznie poprzez zbadanie faktycznego wykonywania umowy; 8) art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie tj.: a) przyjęcie, iż doszło do rażącego naruszenia interesu powodów w związku z indeksacją kredytu na podstawie kursu kupna CHF ustalonego przez Bank przy jednoczesnym braku rozważenia czy kurs kupna CHF ustalony przez Bank i zastosowany do obliczenia wartości kredytu odbiegał od średniego rynkowego kursu kupna tej waluty; b) zastosowanie tego przepisu w sposób charakterystyczny dla kontroli abstrakcyjnej postanowień wzorców umownych, tj. z pominięciem okoliczności związanych z zawarciem i realizacją umowy; 9) art. 69 ust. 2 pkt 2 w zw. z art. art. 69 ust. 2 pkt 4a prawa bankowego - poprzez ich błędną wykładnię skutkującą uznaniem, że umowa kredytu indeksowanego jest umową kredytu złotowego, podczas gdy z przywołanych przepisów jednoznacznie wynika, że w przypadku umowy kredytu indeksowanego waluta kredytu to waluta indeksacji, zaś umowa dodatkowo zawiera postanowienia o walucie wypłaty oraz spłaty kredytu; 10) art. 353⁽¹⁾ k.c. - poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że umowa kredytu stron

może zostać rozliczona jak kredyt złotowy oprocentowany na podstawie stawki LIBOR 6M dla CHF, podczas gdy rozliczenie kredytu w ten sposób jest sprzeczne z istotą umowy kredytu z uwagi na wymóg referencyjności stawki oprocentowania do waluty kredytu; 11) art. 65 k.c. - poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że bezskuteczność postanowienia zawartego w § 2 ust. 1 oraz § 3 ust. 2 umowy dotyczący indeksacji kredytu do waluty CHF wg kursu kupna walut obowiązującego w Banku w dniu uruchomienia całości kredytu skutkuje wyeliminowaniem mechanizmu indeksacji z umowy, podczas gdy cele prawa konsumenckiego, jako części prawa o zobowiązaniach umownych, wymagają korzystania z art. 65 k.c. przy poszukiwaniu skutecznej i proporcjonalnej sankcji uwzględniającej przy tym interes konsumenta, ta zaś mając na uwagę zasadę prawną obowiązującą w polskim porządku prawnym przemawia za koniecznością przyjęcia dla przeliczeń walutowych w umowach kursu średniego Narodowego Banku Polskiego; 12) art. 385⁽¹⁾ §1 k.c. - poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że Sąd w ramach kontroli konkretnej abuzywności postanowień umowy nie jest uprawniony do zastąpienia abuzywnego postanowienia umowy normą powszechnie obowiązującą, podczas gdy skutkiem stwierdzenia abuzywności kwestionowanych w pozwie postanowień umownych i wyeliminowania ich ze stosunku prawnego łączącego strony jest potrzeba odwołania się do przepisów dyspozytywnych, w celu określenia świadczeń stron i sposobu wykonania zobowiązania, przy zachowaniu jego charakteru wynikającego z treści zawartej umowy i reguł wynikających z art. 56 k.c. i art. 354 k.c.; 13) art. 358 § 2 k.c., art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe oraz art. 5 pkt. 5 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o wsparciu kredytobiorców znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej poprzez ich niezastosowanie w sprawie, podczas gdy przepisy te na potrzeby tej konkretnej sprawy winny stanowić istotną wskazówkę odnośnie możliwości do zastosowania rynkowego kursu waluty w miejsce postanowienia umownego odsyłającego do kursu kupna waluty ustalanego przez Bank.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo, z poszanowaniem reguł wyrażonych w przepisie art. 233 §1 k.p.c. ustalił stan faktyczny sprawy, co sprawiło, że Sąd Apelacyjny przyjął go za własny. Na marginesie zauważyć należy, że ustalenia dotyczące stanu zadłużenia powodów po wyeliminowaniu klauzul abuzywnych, poczynione na podst. opinii biegłego, jakkolwiek prawidłowe, miały charakter czysto hipotetyczny, a to wobec nieważności całej umowy kredytowej. Sąd odwoławczy ustalił dodatkowo, że w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko powodom na podstawie spornego tytułu wykonawczego, nie została wyegzekwowana żadna kwota (k. 930).

Nieskuteczne okazały się zarzuty naruszenia prawa procesowego.

Przede wszystkim zauważyć wypada, że oddalenie jakiegokolwiek wniosku dowodowego nie może prowadzić do uchybienia przepisowi art. 227 k.p.c., który określa jedynie, co może być przedmiotem dowodu. Niezależnie od tego, pominięcie dowodu z zeznań świadka J. B. uznać należało za prawidłowe w świetle art.235² §1 pkt 2 k.p.c. Zaoferowana teza dowodowa wskazuje, że omawiane zeznania dotyczyły miały ogólnych zasad udzielania kredytów przez pozwanego, zalecanych procedur czy zakresu informacji. Sam fakt istnienia danych procedur nie oznacza, że w danym przypadku zostały one dochowane, czemu przeczą zresztą zeznania powódki. Trudno byłoby zresztą wymagać od pracownika banku, aby po takim upływie czasu pamiętał konkretną czynność czy klientów, w przeciwieństwie do samych kredytobiorców, dla których musiało być to zdarzenie istotne życiowo, a co za tym idzie z natury rzeczy łatwiej zapadające w pamięć. Kwestia sposobu ustalania kursów walut przez bank, skoro mechanizm ten był abuzywny jako niejasny oraz nienegocjowany, o czym niżej, także nie mogła przesądzić o potrzebie przeprowadzenia dowodu z zeznań wnioskowanego świadka. W kontekście przedstawionych wyżej okoliczności zaoferowane zeznania jawiły się jako nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Niezależnie od tego omawiany dowód uznać należało za zmierzający do przedłużenia postępowania, skoro wniosek w tym przedmiocie złożony został na niedługo przed ostatnią rozprawą (k. 803).

Sąd pierwszej instancji nie naruszył wymienionych w apelacji przepisów prawa procesowego, oddalając wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Kwestia stosowania przez pozwanego reguł rynkowych przy ustalaniu kursów wymiany walut była irrelevantna dla rozstrzygnięcia, o czym niżej. Istotne było bowiem, czy w konkretnym przypadku kredytobiorcy, zważywszy na zaferowane im przed i przy podpisywaniu umowy informacje, mogli podjąć świadomą i racjonalną decyzję co do swojego zobowiązania i czy uzgodniono w nimi indywidualnie taki, a nie inny sposób określania wysokości wypłaty środków oraz spłat rat kredytu.

Wbrew przekonaniu skarżącego także ustalenie okoliczności dotyczących możliwości zastosowania w umowie kredytu powodów jednego rodzaju kursu zarówno do uruchomienia kredytu, jak i przeliczenia spłat rat kredytu, nie miało istotnego znaczenia dla sprawy, albowiem kwestia ta była jedynie jedną z wielu, które Sąd Okręgowy uznał za podstawę do przyjęcia abuzywności niektórych zapisów umowy łączącej strony, wobec czego nawet wykazanie tejże okoliczności zgodnie z intencją apelującego, nie niwelowałoby zasadności pozostałych przytoczonych przez Sąd argumentów, a co za tym idzie trafności rozstrzygnięcia.

Z podobnych względów nie mógł się ostać zarzut skierowany przeciwko pominięciu wniosku o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego, tym bardziej, że finalnie dowód ten okazał się nieprzydatny dla rozstrzygnięcia w całości.

Nietrafione okazały się zarzuty naruszenia art. 233 §1 k.p.c. Zgodnie z utrwalonymi w tej mierze poglądami doktryny i judykatury, skuteczne podniesienie zarzutu obrazy ww. przepisu wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2009 r., II PK 261/08, LEX nr 707877). Jeśli sędziom nie można wytknąć błędnego z punktu widzenia logiki i doświadczenia życiowego rozumowania, nie dochodzi do obrazy powoływanego przepisu, nawet jeśli z dowodu można wywieść wnioski inne niż przyjęte przez sąd. W rozpoznawanej sprawie apelacji nie udało się wykazać nielogicznego czy sprzecznego z zasadami doświadczenia życiowego wnioskowania przy ocenie dowodów.

Zarzut wadliwej oceny zeznań powódki pozwany wiąże z przeciwstawieniem treści tych zeznań z faktami podpisania oświadczenia o zaznajomieniu z ryzykiem walutowym oraz istnienia obowiązujących w Banku dokumentów dotyczących procedur udzielania kredytów i pouczania kredytobiorców. Skarżący nie dostrzega jednak, że okoliczność podpisania stosownego oświadczenia Sąd Okręgowy przyjął w ustaleniach faktycznych, wyjaśniając jednocześnie w rozważaniach, że pouczenie o ryzyku kursowym w tym przypadku nie było wystarczające. Kredytodawca nie przydał należytej wagi okoliczności prawdopodobieństwa nieograniczonej zmiany kursu waluty obcej, a uwypuklenie korzyści związanych ze sprzedawaniem produktem przez przedstawiciela banku wypacza sens informacji o ryzyku kursowym. Jak też wskazano już wyżej, samo istnienie określonych procedur nie oznacza, że w danym przypadku zostały one dochowane. Irrelevantna była także okoliczność, czy przy ustalaniu kursu wymiany walut pozwany stosował reguły rynkowe.

W konsekwencji fiaska podważenia oceny dowodów dokonanej przez Sąd Okręgowy, na niepowodzenie skazane były zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych.

Zaskarżony wyrok odpowiada także prawu materialnemu, mimo nieprawidłowego przyjęcia przez Sąd pierwszej instancji możliwości utrzymania ważności umowy po wyeliminowaniu z jej treści postanowień abuzywnych, a także uznania, że klauzule przeliczeniowe nie dotyczą głównych świadczeń stron.

Sąd Okręgowy prawidłowo natomiast uznał wskazane przez siebie zapisy za abuzywne. W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego, klauzule dotyczące przeliczenia kwoty wypłaconego kredytu i spłacanych rat na walutę obcą, są kwalifikowane jako określające główne świadczenia stron (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 30 września 2020 r., I CSK 556/18). Treść umowy wskazuje jednoznacznie, że przedsiębiorca – bank posługiwał się wzorcem umowy (art. 384 §1 k.c.). W tych okolicznościach ciężar wykazania indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych

spoczywał na pozwanym, stosownie do art. 385¹ §4 k.c. w zw. z art. 385¹ §3 k.c. Ciężarowi temu strona ta nie sprostala. Sam fakt zaakceptowania warunków umowy, a nawet oświadczenia o wzięciu pod uwagę ryzyka kursowego nie oznacza, że relewantne postanowienia umowne były negocjowane czy nawet negocjowalne. Swoboda kredytobiorcy we wpływaniu na kształt umowy nie dotyczyła tych jej zapisów, które decydowały w danym przypadku o ważności umowy. Odesłanie do bliżej nieokreślonego kursu kupna czy sprzedaży obowiązującego w Banku świadczy o tym, że kredytodawca dysponował arbitralnością w kształtowaniu kursów walut. Pamiętać bowiem należy, że oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonuje się wg stanu z chwili zawarcia umowy. Z tego punktu widzenia nie ma znaczenia fakt, że pozwany stosował mechanizmy rynkowe, a stosowane kursy miały ekonomiczne uzasadnienie. Kluczowe jest bowiem, że w samej umowie nie było wskazania, w jaki sposób ww. mechanizmy będą stosowane w odniesieniu do zobowiązania powodów. Istniała zatem możliwość naruszenia interesów konsumenta. Bez znaczenia w tej sytuacji pozostaje, że zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 7 prawa bankowego bank jest uprawniony do przeprowadzania określonych operacji walutowych oraz może stosować własne kursy walutowe, które obowiązany jest ogłaszać (art. 111 ust. 1 pkt 4 prawa bankowego). Żaden z powoływanych przepisów ani nie określał mechanizmu ustalania kursów walut, ani nie zwalniał z obowiązku jego precyzyjnego wskazania w umowach zawieranych z konsumentem. Nie sposób w tej sytuacji mówić o jednoznacznym sformułowaniu postanowień umowy.

Dokonując wykładni art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG w podobnym kontekście, dotyczącym swobody określania kursu wymiany przez bank, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał, że „wymóg, zgodnie z którym warunek umowny musi być wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, powinien być rozumiany jako nakazujący nie tylko, by dany warunek był zrozumiały dla konsumenta z gramatycznego punktu widzenia, ale także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu wymiany waluty obcej, do którego odnosi się ów warunek, a także związek między tym mechanizmem

a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach dotyczących uruchomienia kredytu, tak by rzeczonego konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne”. W sytuacji,

w której dana klauzula zawarta w umowie kredytowej nie realizuje przytoczonych kryteriów,

a zatem jest niedozwolona (nieuczciwa), umowa nie pozwala na określenie rozmiarów świadczenia banku i kredytobiorcy w oparciu o obiektywne, niezależne od żadnej stron czynniki. Postanowienia uprawniające bank do jednostronnego ustalenia kursów walut są nietransparentne, pozostawiają bowiem pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają zasadę równości stron (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22 i orzecznictwo przywołane w uzasadnieniu wyroku). W świetle zaprezentowanej argumentacji oraz okoliczności sprawy uznać należało, że ww. postanowienia umowne kształtowały prawa powodów jako konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały jego interesy.

Jak zaznaczono wyżej, w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie było możliwości utrzymania umowy po eliminacji z niej postanowień niedozwolonych. W razie stwierdzenia abuzywności postanowień umowy kredytu indeksowanego odnoszących się do sposobu określania kursu waluty obcej, umowa nie może obowiązywać w pozostałym zakresie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 września 2022 r., I CSK 2071/22). Wiąże się to także

z faktem, że zastąpienie niedozwolonego postanowienia poprzez wprowadzenie innego mechanizmu przeliczenia waluty stanowiłoby zbyt daleko idącą modyfikację umowy w celu ratowania sytuacji prawnej przedsiębiorcy, który abuzywną klauzulę zastosował. Pogląd powyższy należy zastosować również w przypadku kredytu denominowanego, gdyż pozostawienie zobowiązania kredytobiorcy we franku szwajcarskim w istocie w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami sanowałoby uchybienia banku w stosowaniu mechanizmu przeliczania walut, przerzucając negatywne następstwa zmiany kursu waluty wyłącznie na konsumenta.

Na niepowodzenie skazana była także próba zarzucania, że Sąd Okręgowy powinien był zastosować normy o charakterze dyspozytywnym przewidziane zarówno w kodeksie cywilnym, jak i przepisach ustawy o Narodowym Banku Polskim, prawa bankowego czy prawa wekslowego. Za w pełni przekonujący uznać należy pogląd, zgodnie z którym art. 385¹ §2 k.c. wyłącza stosowanie art. 58 §3 k.c., co uzasadnia stanowisko, że nieuczciwe

postanowienia indeksacyjne nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego. Również Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej co do zasady wyklucza, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach. Zwraca się uwagę, że działania sądu w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej mają mieć charakter sankcyjny, co oznacza osiągnięcie swoistego skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów, zawierających umowy z konsumentami do przewidywania w umowach z nimi nieuczciwych postanowień umownych. Skutek ten nie mógłby zostać osiągnięty gdyby umowa mogła zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy przez wprowadzenie do umowy warunków uczciwych. Kontrahent konsumenta niczym by bowiem nie ryzykował, narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd uzupełni umowę przez wprowadzenie uczciwych warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od razu (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, LEX nr 2744159).

Niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ §1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 OSNC 2021/9/56). W rozpoznawanej sprawie powodowie w sposób jednoznaczny dali wyraz temu, że nie są zainteresowani utrzymaniem umowy kredytu i domagają się stwierdzenia jej nieważności. Zawarte zarówno w pozwie, jak i w odpowiedzi na apelację wywody świadczą także o tym, że odmowa zgody na utrzymanie umowy była świadoma. Dodatkowo zauważyć należy, że z uwagi na specyfikę sprawy, a w szczególności fakt wypowiedzenia przez bank umowy czy prowadzenie czynności zmierzających do wyegzekwowania całości świadczeń z umowy kredytu, trudno wyobrazić sobie sytuację, żeby stwierdzenie bezskuteczności (nieważności) całości umowy było dla powodów mniej korzystne niż utrzymanie umowy, nawet przy teoretycznej możliwości żądania zwrotu wypłaconego kapitału.

Poczynione wyżej uwagi czyniły także bezprzedmiotowymi te z zarzutów apelacji, które kwestionowały złotowy charakter umowy kredytowej, który może zostać rozliczony przy zastosowaniu oprocentowania na podstawie stawki LIBOR 6M dla CHF.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Za podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, które po stronie powodów ograniczyły się do wynagrodzenia radcy prawnego przyjęto art. 98 §1 k.p.c. w zw.

z art. 391 §1 k.p.c. oraz §2 pkt 7 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).